

Iisalmen kaupungin hyvinvoinnin edistämisen vuosiraportti 2023

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen taustaa

lisäseläisten hyvinvoinnin edistämistyötä ohjaa laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, joka hyväksyttiin hyvinvointijaostossa 31.1.2022, sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa 1.2.2022, kaupunginhallituksessa 7.2.2022 ja kaupunginvaltuustossa 21.2.2022. Kertomus ja suunnitelma pitävät sisällään arvioinnin eri väestöryhmien tilasta sekä suunnitelman ja linjaukset hyvinvoinnin edistämisestä vuosille 2022–2025.

Hyvinvointisuunnitelman 2022-2025 tavoite kiteytyy ajatukseen jokaisen kuntalaisen hyvinvoinnista, osallisuudesta ja aktiivisuudesta. Tähän pyritään seuraavin tavoittein:

- Edistämme terveellistä ja osallistavaa elämäntapaa
- Kehitämme viihtyisän, toimivan ja turvallisen elinympäristön
- Turvaamme perheiden, lasten ja nuorten mahdollisuudet turvalliseen kasvuun ja hyvään oppimiseen

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain (Terveydenhuoltolaki 12 §). Vuosittaisessa raportoinnissa käytetään viimeisimpiä saatavilla olevia indikaattoritietoja, kaikki tiedot eivät päivity vuosittain tai tulokset tulevat vasta vuoden lopussa.

2. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

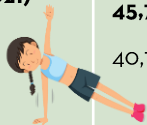
LAPSET JA NUORTET

Myönteinen kehitys

Pitää opiskelusta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

78,2 % (2023) 63,9 % (2021)

62,2 % Koko maa

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

45,7 % (2023) 58,5 % (2022)

40,1 % Koko maa

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

40,5 % (2023) 47,1 % (2022)

37,0 % Koko maa

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

6,2 % (2023) 9,8 % (2021)

8,8 % Koko maa

Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista.

12,0 % (2023) 15,0 % (2021)

15,0 % Koko maa

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

12,9 % (2023) 10,4 % (2021)

19,5 % Koko maa

Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

8,5 % (2023) 10,8 % (2021)

5 % Koko maa

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista

19,5 % (2023) 18 % (2021)

25,4 % Koko maa

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

3,6 % (2023), 4,8 % (2021)

7,9 % Koko maa

Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

4,5 % (2023) 4,6 % (2021)

5,1 % Koko maa

Kehitettävää

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

48,2 % (2023) 31,3 % (2021)

38,0 % Koko maa

Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista

15,5 % (2023) 25,0 % (2021)

22,5 % Koko maa

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista

42,2 % (2023) 47,3 % (2021)

43,0 % Koko maa

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (HYTE k)

29,1 % (2023) 25,5 % (2021)

26,6 % Koko maa

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 8. ja 9. luokan oppilaista

12,7 % (2023) 9,6 % (2021)

14,1 % Koko maa

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

23,2 % (2023) 20,5 % (2021)

21,4 % Koko maa

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (HYTE k)

18,7 % (2023) 16,6 % (2021)

17,4 % Koko maa

Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaista

45,3 % (2023) 44,4 % (2021)

36,3 % Koko maa

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 4. ja 5. luokan oppilaista

4,0 % (2023) 3,7 % (2021)

4,5 % Koko maa

Myönteinen tai tasainen kehitys

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64 -vuotiaat / 1000 vastaavan ikäistä

35,2 (2022) 36,7 (2021) 27,1 (2020)

Koko maa: 31,2

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä

2,1 % (2022) 2,4 % (2021) 2,4 % (2020)

Koko maa: 2,5

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (HYTE k)

9,9 % (2022) 10 % (2021) 10,2 % (2020)

Koko maa: 6,1

Sairastavuusindeksi

ilmaisee alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Koko maan keskiarvo on 100. Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausryhmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä. Kaikki indikaattorissa huomioitavat sairausryhmät löytyvät täältä: [Tulostaulukko - Sotkanet.fi, Tilasto- ja indikaattoripankki](https://www.tilastokeskus.fi/tulostaulukko-sotkanet.fi/tilasto-ja-indikaattoripankki)

113,8 (2021) 113,9 (2020)

Pohjois-Savon hyvinvointialue 120,6 (2021)

Kehitettävää

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta %

13,8 % (12/2023) 9,9 % (12/2022)

Pohjois-Savo: 11,9 %

Lähde: www.temtyollisyyskatsaus.fi

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (HYTE k)

10,9 (2022) 10,3 (2021)

Koko maa: 8,3

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

19,3 % (2023) 17,7 (2021)

Koko maa 11,5 %

Kirjaston lainaukset

Lainaajat / kokonaislainaus

7320 / 329 758 (2023)

7138 / 333 559 (2022)

Työkyvyttömyysindeksi kuvaa työkyvyttömyyseläkkeeseen, sairauspäivärahaan ja ammatilliseen kuntoutukseen liittyviä alueellisia eroja.

141,2 (2021) 136,7 (2020)

Pohjois-Savon hyvinvointialue 134,5 (2021)

IKÄIHMISET

Myönteinen tai tasainen kehitys

Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

0,5 % (2022) 0,7 % (2021)

0,7 % Koko maa

Kotona asuvat 75 - 84-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

95,8 % (2022) 94,7 % (2021)

96,3 % Koko maa

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä (HYTE k)

299,4 (2022) 351,4 (2021) 376,8 (2020)

Koko maa: 344,4

Seniorikortti

Myydyt kortit / käyttökerrat

1322 / 34 983 (2023)

915 / 29 922 (2022)

889 / 24 420 (2021)

3. Iisalmen HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

HYTE-kerroin määräytyy kahdenlaisten mittarien perusteella:

- toimintaa kuvaavista **prosessi-indikaattoreista** ja
- tuloksia kuvaavista **tulosindikaattoreista**.

Hyte-kertoimen arvo on Iisalmen kaupungille vuoden 2023 arvion mukaan noin

395 000 €.

HYTE-kerroin

(0 - 100) Iisalmi

2023	67
2022	75
2021	71

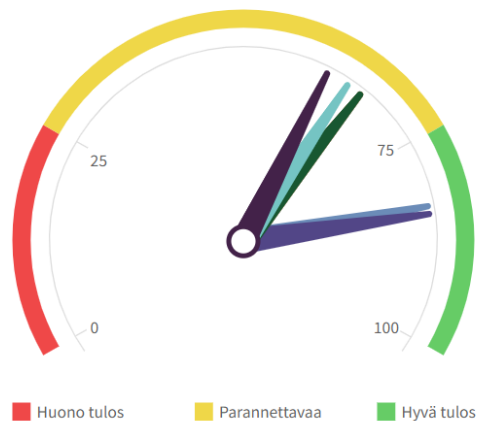
Koko maa 67

Lähde: [Sotkanet](#)

4. Terveyden edistämisen aktiivisuus

Kaikki sektorit : Iisalmi 2023

- Kuntajohto
- Perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Liikunta
- Perusterveydenhuolto
- Kulttuuri

Aineisto päivitetty 07.12.2023

Pistemäärä osoittaa Iisalmen terveydenedistämistyön suunnan. Vuonna 2023 tiedonkeruu suoritettiin kuntajohtoon ja kulttuuriin. Kuntajohto yltyä liikunnan ohella hyvään tulokseen. Vastaavasti kulttuurin osalta on parannettavaa. Perusopetus tiedonkeruu on suoritettu loppuvuonna 2023, joten tulokset ovat toistaiseksi vuodelta 2021. Iisalmen kokonaispistemäärä on koko maan tasolla.

Pisteet	Iisalmi	Koko maa
Kaikki sektorit	70 (2023) 71 (2022)	70
Kuntajohto	83	82
Perusopetus	66	65
Lukiokoulutus	61	65
Liikunta	84	72
Kulttuuri	64	71

5. Toteutetut toimet hyvinvoinnin edistämiseksi Iisalmissa vuonna 2023

Vuonna 2023 toteutetut toimenpiteet pohjautuvat laajaan hyvinvointisuunnitelman sekä Iisalmen kaupunkistrategian 2030 tavoitteisiin. (KV 27.4.2020)

Tavoite 1. Edistämme terveellistä ja osallistuvaa elämäntapaa

Esimerkkejä toteutuneista toimenpiteistä vuonna 2023:

Tekninen toimiala

- Monipuolisen Saukko-uimahallin rakennuttaminen ja saaminen käyttöön
- Uudistuva Kulttuurikeskus – nettisivuston luonti, minkä kautta kuntalaiset on tuota osaksi Kulttuurikeskuksen peruskorjaus ja uudistaminen -hanketta

Elinvoimapalvelut

- Kiireneutraali Iisalmi –konseptin markkinointi
- By Iisalmi –seminaarin teemana työelämän empatia innovaatioiden ja kasvun supervoimana
- URBACT Residents of the Future –hankkeen paikallisen toimintaryhmän ideomat toimenpiteet pito- ja veto voiman kehittämiseksi
- Kesätyötukea myönnettiin 210 nuoren palkkaamiseen (tavoite 150) ja miniryttäjä- tukea myönnettiin 10 nuorelle. Näillä tuilla mahdollistetaan ensimmäiset työelämä- ja ryttäjyyskokemukset.
- -SPR, Perheentalo ja seurakunnat ovat olleet mukana kotoutumisen edistämässä. Näiden lisäksi useat 3. sektorin järjestöt ja oppilaitokset osallistuivat Meetings in Everyday Life- tapahtumaan, jossa he esittelivät toimintaansa maahanmuuttajille.
- Life & Career- hanke pääsi tavoitteisiin. Hanke päättyi 31.12.2023. Hankkeen kautta kohdattiin 52 yritystä ja 130 henkilöasiakasta. Hankkeen tavoitteena oli lisätä työperäistä maahanmuuttoa. Tavoitteiden toteutuminen näkyi myös siinä, että maahanmuuttotyön neuvontapalveluissa asioneiden asiakkaiden ja maahan muuttaneiden työnhakijoiden määrä on kasvanut.
- Palvelusopimuksilla työllistettiin yhdistykseen 34 työtöntä työnhakijaa (edellisenä vuonna 23). Nuorten työpaja- sopimuksella on palveluihin osallistunut yli sata nuorta.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

- Saukko Iisalmen uimahallin käyttöönotolla ja palvelujen uudistamisella on ollut iso merkitys käyttäjien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, markkinoinnilla on lisätty uimahallin näkyvyyttä ja se on tavoittanut uusia käyttäjiä
- Iisalmen harrastaminen mallin toimenpiteillä (IHMe), nuorisopassilla ja maksuttomilla perhevoroilla tuettiin lasten ja nuorten sekä perheiden harrastamista.
- Päätös Kaikukortti kokeiluun lähtemisestä, jonka tavoitteena on parantaa taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien henkilöiden mahdollisuutta osallistua kulttuuri- ja liikuntapalveluihin.
- Seniorikorttien kolmella eri vaihtoehdolla parannettiin liikuntapalvelujen saavutettavuutta ja tuettiin yli 65 v toimintakykyä, korttien myynnissä ja kävijämäärässä selkeä lisäys; 1 322/34 983
- Järjestöyhteistyöllä, -avustuksilla (keskitetty kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin) ja toimintaryhmien tapaamisilla tiivistettiin yhteistyötä hyvinvoinnin edistämässä
- Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman toimenpiteet ovat lisänneet suunnitelmallisuutta liikuntapaikkarakentamisessa ja omatoimisen liikkumisen lisäämisessä
- Ohjaamo siirrettiin linja-autoaseman tiloihin ja nuorisotila Luukku entiseen asiakasodotustilaan, pienelle remontilla mahdollistettiin synergiaetua nuorten ohjautumiseksi tilassa olevien palvelujen osalta (Ohjaamo, etsivät, perusnuoristyö, tilatoiminta)
- Nuorisopalveluilla tuettiin osallisuuden vahvistamista tarjoamalla mielekästä, nuorten toivomaa vapaa-ajan tekemistä esim. teemallisten ryhmien, retkien ja tapahtumien muodossa ja avointen ovien tilatoiminnassa Luukussa, Kuopassa ja Linkissä
- Nuorten työelämän valmiuksia tuettiin työllistämällä 117 nuorta twist-kesätyötoimintaan
- Oman elämänhallinnan tukemista ja mahdollisuuksia lisättiin etsivässä nuorisotyössä ja ohjaamotoiminnassa

SAUKKO
IISALMEN UIMAHALLI

IHMe
Iisalmen harrastamisen malli

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

- Kulttuuripalveluiden osallistuvan budjetoinnin tapahtumat: Iisalmi Hoods (nuoret ja nuoret aikuiset), Mansikkaniemi – Poppia ja Piknikkiä (kaikenikäiset, lapsiperheet), Ikäihmisten tanssit (+60 väestö)
- Kulttuurikasvatussuunnitelmien valmistuminen
- Kirjaston demokratiahanke jatkui v. 2023. Pysyväksi käytännöksi jäivät mm. yhteistyö poliittisten puolueiden suuntaan ja kyselytunti-tapahtumamalli
- Kirjaston ikäihmisten monilukutaitohanke, jossa luotiin verkostoja ikäihmisten kanssa toimiviin järjestöihin, opastettiin digitaitoja ja järjestettiin yhteisöllinen tapahtumapäivä.

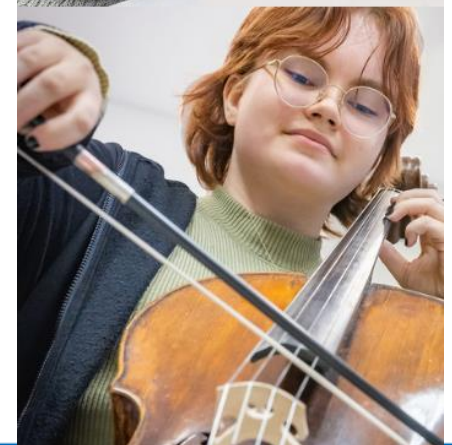

Kansalaisopisto

- Maksuton keramiikkakokeilu kaikille eskarilaisille.
- Bänditoimintaa ja atk-opetusta erityisoppijoille
- Seniorikuoron perustaminen esiintymään Ikäihmisten pääjuhlaan
- Kohtuuhintaiset kädentaito- kieli- ja kuvataideryhmät päiväsaikaan ikäihmisten virkistykseksi
- Aikuisten harrastajasoittajien ErasmusPlus-matka Saksaan

Musiikkiopisto

- Avoin pääsykokeeton oppilaaksiotto iisalmelaisille lapsille ja nuorille sekä muskariin, että soitonopetukseen
- Ylä-Savon viihdeorkesterin perustaminen ja kaksi loppuunmyytyä konserttia kuntalaisille
- Laaja ja monipuolinen konserttitarjonta koko Ylä-Savon alueella

Tavoite 2. Kehitämme viihtyisän, toimivan ja turvallisen elinympäristön.

Esimerkkejä toteutuneista toimenpiteistä vuonna 2023:

Tekninen toimiala

- Toimitilojen perus- ja sisäilmakorjaukset – useita toimenpiteitä
- Iisalmi – ikääntyvien asuinalue Ylä-Savossa hanke, jonka sisällä selvitettiin asumisen esteettömyyskysymyksiä olevassa toimintaympäristössä, suunniteltiin uusia yhteisöllisen asumisen kortteleita, tehtiin palveluiden saavutettavuustarkastelua sekä tehtiin toimenpide-ehdotuksia puistojen ja katualueiden esteettömyyden kehittämiseksi.
- Mansikkaniemen lähiliikuntapaikka
- Uusi leikkikenttä Ohenmäen asuinalueella
- Paloisvuoren uusi rinnevalaistus
- Kirkkopuisto välillä Pohjolankatu-Louhenkatu, esteettömyys erityisesti huomioituna ja tähän liittyen uusi Iisalmi puistonpenkkimalli, jonka suunnittelussa otettiin huomioon liikuntaesteisten ja ikääntyvien tarpeet.
- Uudet yhdistetyt pyörätiet ja jalkakäytävät koulukampusalueella

Elinvoimapaalvelut

- Koljonvirta-Mansikkaniemi –alueen kehittämisen esiselvitys, jossa avoimella kuntalaiskyselyllä kerättiin kohdealueita koskevia kehittämistarpeita ja -ideoita

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

- Kulttuurikeskuksen peruskorjaukseen valmistautuminen

Liikunta- ja nuorisopalvelut

- Uuden uimahalli Saukon esteettömyyteen ja turvallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota ja tällä on madallettu eri käyttäjäryhmien osallistumista palveluihin

Tavoite 3. Turvaamme perheiden, lasten ja nuorten mahdollisuudet turvalliseen kasvuun ja hyvään oppimiseen

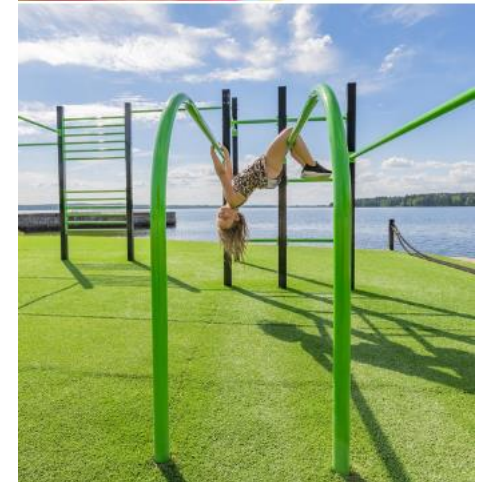
Esimerkkejä toteutuneista toimenpiteistä vuonna 2023:

Varhaiskasvatus

- Avoimen varhaiskasvatuksen maksuton toiminta perheille alkoi syksyllä 2023 osana Perheentalo Onnin ja Ilonan toimintaa
- Ihmeelliset vuodet -ryhmänohjaajat kouluttivat sisäisissä koulutuksissa varhaiskasvatuksen henkilöstöä ohjausmenetelmän osaajiksi
- Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön OKM:n ja Karvin kehittämä digitaalinen laadunarviointijärjestelmä Valssi.
- Esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma sekä kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma päivitettiin ja ne ovat käytössä esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen ryhmissä. Suunnitelmissa on huomioitu huoltajien ja lasten osallisuus.
- Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen mahdollisti kahden varhaiskasvatuksen resurssiopettajan tuen lapsille ja pedagogiikan vahvistamisen lapsiryhmissä inklusiivisesti.

Perusopetus

- Kaikilla alakouluilla on käytössään pitkä välitunti, joka mahdollistaa virkistytymisen ja palautumisen keskellä koulupäivää.
- Kaikilla kouluilla järjestettiin lukuisia teemapäiviä ja tapahtumia, joiden suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistettiin myös oppilaat.
- Yläkoulu oli mukana Liikkuva koulu -hankkeessa. Hankkeen aikana koulusta valittiin 32 sporttari-oppilasta, jotka osallistuivat koulutukseen ja välituntiliikunnan järjestämiseen. Hankkeen aikana jokainen yläkoululainen pääsi kokeilemaan jotain uutta lajia liikuntatuntien ja liikuntapäivän aikana. Syksyllä koulussa oli Break pro-taukoliikunta teemapäivä, jossa aktivoitiin taukoliikuntaan eri aineiden oppitunneilla.
- Valtion erityisavustus perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen mahdollisti usean resurssiopettajan ja koulunkäynnin ohjaajan tuen oppilaille inklusiivisesti.
- Valtion erityisavustuksilla palkattiin kouluihin koulu yhteisötyöntekijä sekä kouluvalmentajia tukemaan erityisesti niitä lapsia ja nuoria, joilla oli haasteita koulunkäynnin säännöllisyydessä.
- Perusopetuksessa otettiin käyttöön Wilma-robotti, jonka avulla pystyttiin puuttumaan poissaoloihin entistä tehokkaammin oikea-aikaisemmin.

Lukio

- Yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia lisääviä tapahtumia mm. penkkarit, vanhojen päivä, laskiaistapahtuma, juhlat, teatteriesityksiä, taiteen ja kulttuurin teemapäivä
- Järjestettiin lähes viikoittain tietyissä luokissa pelivälkkiä (lautapelejä, korttipelejä, palapelien kokoamista) ja sateenkaari- & mielivälkkiä (keskustelua, erilaisia aktiviteetteja mm. tsemppaavien korttien tekemisestä, vieraita)
- Hankittiin opiskelijoiden toiveesta lisää suojaisia ryhmätyöpisteitä, joita käytetään sekä työskentelyyn että oleskeluun

Tekninen toimiala

- Mansikkaniemen koulun rakennuttaminen ja saattaminen käyttöön
- Lastenkoti Taskukellon rakennuttaminen ja saattaminen käyttöön

Elinvoimapalvelut

- Tulevaisuuden Osaajat TULOS -yrittäjyyskasvatushankkeen järjestämät toimenpiteet työelämälähtöisyyden ja yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiseksi varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

- Kirjasto kokeili yhdessä nuorisopalveluiden kanssa nuorille suunnattua Kirjoittajaklubia.

6. Keskeisimmät nostot hyvinvoinnin edistämistyöstä vuonna 2023

Vuoden aikana kehitettiin Iisalmen kaupungin hyvinvoinnin edistämistyön rakenteita.

Hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori aloitti työnsä 1/2023. Hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori sijoittuu kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin, mutta koordinoi koko kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja tekee yhteistyötä mm. vammais-, potilas- ja kansanterveysyhdistysten kanssa.

Hyvinvointijaosto edistää kaupunkilaisten hyvinvoinnin toteutumista kaupungin eri toimialoilla. Hyvinvointijaosto valmistelelee ja antaa lausuntoja hyvinvointiin liittyen sekä valmistelelee toimialan avustusten ja tunnustusten jakamiset.

Vuonna 2023 Iisalmen kaupungille perustettiin **HYTE-työryhmä**, jonka tehtäviin kuuluu asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden seuranta. Työryhmän tehtävänä on viedä toimialoille hyvinvointitietoa ja menetelmiä. Työryhmä koostuu toimialojen nimeämistä edustajista. Ehkäisevä työ on merkittävä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. HYTE-työryhmä vastaa myös ehkäisevästä päihdetyöstä (EPT) ja toimii toimeenpanosta vastaavana työryhmänä. Virallisena EPT toimielimenä toimii hyvinvointijaosto. EPT koordinaatiosta vastaavana henkilönä toimii hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä kaupungin toimialoilla ohjattiin mm. siten, että kaupungin eri yksiköiltä on pyydetty keskeisimmät hyvinvointia ja terveyttä edistävät toimenpiteet mittareineen. Tavoitteet ja toimenpiteet yhdistetään osittain talous- ja toimintasuunnitelman ja käyttösuunnitelman strategisten tavoitteiden kanssa.

Esimerkkejä toimenpiteistä Iisalmen kaupungin henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi vuonna 2023:

- Etätyömahdollisuus ja muut työelämän joustot
- Henkilöstön kouluttaminen aivoterveelliseen työskentelyyn osana Monoa Multitaskaukselle -kampanjaa
- Esihenkilöiden koulutus: Valmentava johtaminen ja esihenkilö psykologisen turvallisuuden edistäjänä
- Liikunta-kulttuuri-hierontaetu ja henkilöstön liikuntaryhmät
- Yhteisöllisyyttä ja virkistäytymistä vahvistavat henkilöstötilaisuudet ja lajikokeilut

7. Johtopäätökset hyvinvoinnin tilasta

Lasten ja nuorten yksinäisyyden kokemuksessa on saatu aikaan myönteistä muutosta ja yksinäisyyttä kokevien osuudet ovat pienentyneet. Jokainen yksinäisyyttä kokeva lapsi tai nuori on kuitenkin liikaa, joten työtä asian eteen on yhä tehtävä, sillä yhä 12 % 8. ja 9. luokan oppilaista tuntee itsensä yksinäiseksi. Myös koulukiusaamista kokeneiden osuudet ovat laskeneet ja etenkin 8. ja 9. luokkalaisten osuus verrattuna koko maan tulokseen on lisalmessa varsin pieni.

Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien oppilaisen osuudet ovat kasvaneet sekä 4. ja 5. luokan, että 8. ja 9. luokan oppilaiden keskuudessa. Selittäviä tekijöitä lienee huolestuttavat luvut arjen perusasioissa, kuten syömisessä, nukkumisessa ja liikkumisessa. Yli puolet 8. ja 9. luokan oppilaista ei syö aamupalaa, joka arkiamu, myöskin koululounaan jättää syömättä lähes puolet. Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuuksissa on parannusta 8. ja 9. luokan sekä lukiolaisten osalta, mutta koko maan tasoon nähden ollaan hyvin paljon jäljessä liikunnan määrässä.

Move! -mittauksissa saatujen tulosten mukaan fyysisen toimintakyvyn kokonaistuloksessa on merkittävää parannusta 5. ja 8. luokan oppilaisissa. Suurin muutos 8 luokkalaisissa pojissa, joissa vuonna 2022 jopa lähes 60 %:lla fyysinen toimintakyky on ollut terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla, tulos on vuonna 2023 42,6 %. Koko maan tulokseen verrattuna lisalmen tulos fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos on heikompi molemmissa ikäryhmissä ja sukupuolissa.

Nuorisotyöttömien määrä on kasvanut ja on koko maan keskiarvoon verrattuna merkittävästi suurempaa lisalmessa. Myös työkyvyttömyyseläkettä saavia sekä mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saavia 25 – 64-vuotiaita on maan keskiarvoa enemmän. Pohjois-Savoon verraten työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on korkeampi. lisalmen sairastavuus- ja työkyvyttömyysindeksi ovat maan keskiarvoa huomattavasti korkeammalla.

Ikäihmisillä lonkkamurtumien määrä on laskenut sekä kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot ovat vähentyneet merkittävästi edellisten vuosien aikana. Seniorikorttien myynti on kääntynyt kasvuun koronan jälkeen. lisalmessa kotona asuvia 75 – 84- vuotiaiden osuus on lähes 95 %.

lisalmen kaupungin toimialat ovat huomioineen saatavilla olevat tulokset iisalmelaisten asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilasta. Toimialat kehittävät ja toteuttavat palveluitaan jatkuvasti, jotta indikaattoritietojen myötä ilmi tulleet hyvinvointivajeet saataisiin kääntymään paremmaksi, jotta jokainen iisalmelainen voisi olla elämänsä kunnossa.

Elämäni
kunnossa
By Iisalmi

Todetaan laajan hyvinvointisuunnitelman 2020-2025 tavoitteiden olevan ajankohtaisia. Vuosiraportti lähetään käsiteltäväksi lautakuntiin, kaupungin hallitukselle ja valtuustolle sekä sitä kautta eri toimialoille.

Hyvinvointijaosto 12.2.2024 § 2
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 20.2.2024 § 15
Kaupunginhallitus 26.2.2024 §46
Kaupunginvaltuusto 18.3.2024 § 6

